

Økologisk mat til ungdommen

- en presentasjon av iPOPYP prosjektet

Anne-Kristin Løes og Matthias Koesling

For å øke forbruket av økologisk mat på lengre sikt, er det viktig å nå unge konsumenter. Bioforsk leder et europeisk forskningsprosjekt om mattilbud i skolen. Deltakerlandene har svært ulike ordninger, og andelen økomat varierer mye. Hva kan vi lære av hverandre for å finne innovative strategier til økt bruk av økologiske matvarer, i skolen og på andre arenaer?

Internasjonal økoforskning

"innovative løsninger for økologisk mat i offentlige serveringstilbud til barn og unge" (iPOPYP) er ett av åtte pilotprosjekt som finansieres gjennom forskningsrådene i 11 europeiske land i ERA-nettet CORE Organic (www.coreorganic.org). Forskere fra Danmark, Finland, Tyskland, Italia og Norge samarbeider i prosjektet, som startet i 2007 og varer til 2010.

Hovedmålet med iPOPYP-prosjektet er:

- A bidra til økt etterspørsel av økologisk mat
- Å undersøke hvordan satsing på økologisk mat kan bidra til at ungdom får et bedre kosthold og et sunnere forbruksmønster.

Effektive strategier, gode opplevelser og sunnere kosthold

De viktigste arbeidsoppgavene i prosjektet er å:

1. Sammenlikne strategier og virkemidler i de ulike landene for å stimulere økt bruk av økologiske matvarer i offentlig regi
2. Analysere viktige produktkjeder for å avdekke utfordringer og foreslå kvalitetskriterier, og sammenlikne og vurdere ordningene for sertifisering (Ø-merking) av serveringssteder
3. Beskrive ungdommers holdninger til og opplevelse av økologiske mattilbud, og hvordan økologisk mat trekkes inn i undervisningen
4. Analysere hvordan økologiske mattilbud i skolen påvirker hva elevene ellers spiser, og hvilke effekter dette kan ha på helsen deres.

Finnsk skolelunsj
Foto: Øyvør Helstad

Ulike land - ulike utfordringer

Land, antall innbyggere i 2007 og folketetthet	Ordninger for matsservering i grunnskolen	Økologisk?
Norge, 4,74 mill, 12 / km ²	Matpakke, enkelte skoler med matsalg i kantine. Salg av abonnement for melk og frukt, frukt delvis gratis.	Økomelk og -frukt noen få steder, avhengig av tilgang. BAMA leverer 20 % økofrukt.
Danmark, 5,48 mill, 127 / km ²	Matpakke, ofte mer innholdsrik enn den norske. Salg av melk, juice og frukt. Salg av mat, ofte enkle varmretter, i flere store byer, ulik organisering fra sted til sted. Ingen gratisordning.	Økomelk i store områder. Kommuner med matsalg ofte økologisk.
Finland, 5,26 mill, 16 / km ²	Gratis varm mat til alle fra barnehage t.o.m. videregående skole, rettighet for alle uavhengig av inntekt.	Enkelte skoler + kampanjer.
Italia, 57,7 mill, 191 / km ²	Subsidiert varm mat daglig til alle fra barnehage t.o.m. videregående skole, til dels avhengig av familiens inntekt.	Lovbestemt lokal og/eller økologisk mat i 6 delstater.

Matsservering i grunnskolen i Norge, Danmark, Finland og Italia

Danmark har kommet langt med skolemat og bruk av økologiske råvarer. Norge var det første landet i Europa som tilbød elever i grunnskolen gratis frukt, et initiativ som nå er tatt opp i EU. Vi ligger imidlertid svært langt bak andre europeiske land når det gjelder annen matsservering i skolen. Finland har gratis skolemat til alle, men har ikke kommet langt med å ta i bruk økologisk mat. Italia leder utviklingen på dette området, med subsidiert eller gratis varm mat til alle skolebarn, og mye av dette er økologisk eller lokalprodusert.

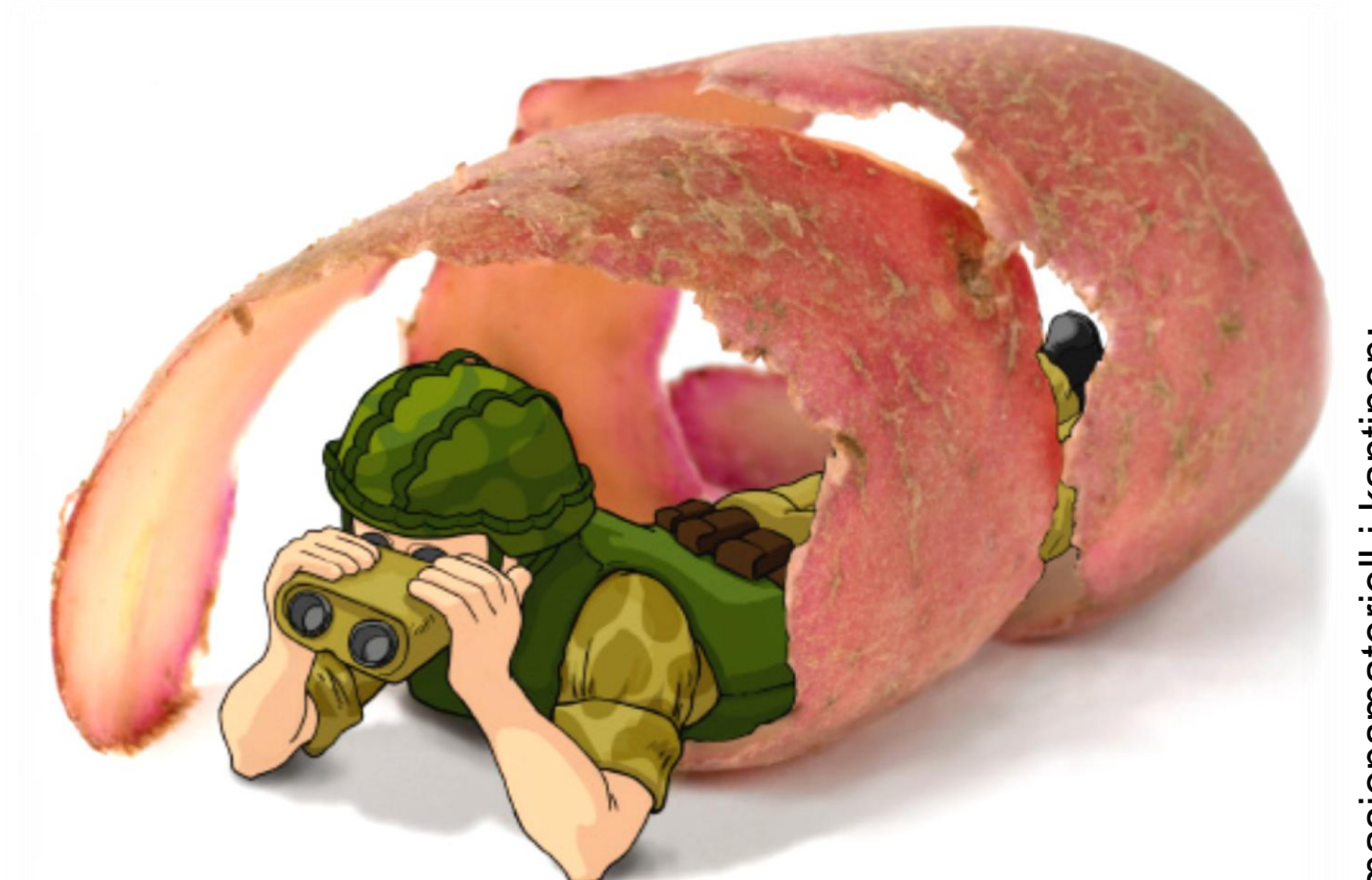
Norske matpakker, melk og frukt

Den norske matpakka dominerer i grunnskolen. Prøveprosjekt med servering av gratis mat har vært svært positive, med god effekt på både trivsel og læring. Økologisk matsservering i norsk skole foregår i dag i svært begrenset omfang. TINE tilbyr økologisk melk noen få steder.

Andre arenaer for økomat til ungdommen

Siden det er lite økologisk skolemat i Norge har vi valgt å studere tre andre eksempler på offentlig servering av økologisk mat til unge mennesker i prosjektet:

- Luftforsvaret i Midt-Norge, som innfører økologisk mat i sine kantiner.
- Øyafestivalen i Oslo, som har servert økologisk mat siden 2003.
- Trondheim kommune, med et mål om at 30 % av maten kommunen kjøper skal være økologisk innen 2011, og at det skal være minst 20 % økologisk mat i skoler og barnehager.

NATURLIG FORSVAR!

Informasjonsmaterieill i kantinen;
Luftforsvaret Midt-Norge